

<https://dx.doi.org/10.30510/psi.2022.294893.1987>

Provide a model of political development based on the role and participation of women

Abstract:

The purpose of this study is to provide a model of political development based on the role and participation of women in order to improve the presence and role of women in political development. The research method is grand theory and the data collection tool is an interview and a questionnaire. The statistical population of this study for interview includes 15 current and former managers of East Azerbaijan province who have a doctorate degree and the statistical population for evaluation by a questionnaire includes 100 representatives of the 11th term candidates in the Tabriz constituency. The research methodology is based on quantitative and qualitative content analysis techniques and semi-structured interview techniques in collecting interview data and texts. The obtained data were analyzed through structural equations and partial least squares method using smartpls 2 software. The results of the study while confirming the model showed that the factors and contexts affecting political development based on the role and participation of women have a positive and significant effect on the dimensions of political development and the dimensions of political development on the effects and consequences of political development based on women's role and participation. It has a positive and significant effect.

Keywords: Political development, political participation, women's political participation, political intolerance

ارائه مدل توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان

محمد شهرتی فر^۱
نادر بهلولی^۲
مجتبی رمضانی^۳
حسین عماري^۴

تاریخ دریافت: 1401/4/10

تاریخ پذیرش: 1401/6/7

چکیده

هدف از این پژوهش ارائه مدل توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان است تا بتوانیم با اتکای بر آن، وضعیت زنان از نظر توسعه سیاسی را بهبود دهیم. روش پژوهش گرند تئوری بوده و ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه و پرسشنامه است. جامعه آماری این پژوهش برای مصاحبه شامل 15 نفر از مدیران فعلی و سابق استانداری آذربایجان شرقی که دارای مدرک دکتری مرتبط بوده و جامعه آماری برای ارزیابی توسط پرسشنامه شامل 100 نفر از نمایندگان کاندیداهای دوره یازدهم مجلس در حوزه شهرستان تبریز می‌باشد. روش شناسی پژوهش مبتنی بر تحلیل محتوای کیفی و تحلیل محتوای کمی و مصاحبه نیمه ساختار یافته در جمع‌آوری اطلاعات و متون مصاحبه‌ها است. اطلاعات بدست آمده از طریق معادلات ساختاری و روش حداقل مربعات جزئی با بهره‌گیری از نرم افزار smartpls 2 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از تحقیق ضمن تایید مدل نشان داد عوامل و زمینه‌های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان بر ابعاد توسعه سیاسی اثر مثبت و معنی‌داری دارد و ابعاد توسعه سیاسی نیز بر آثار و پیامدهای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

کلمات کلیدی: توسعه سیاسی و زنان، مشارکت سیاسی، مشارکت سیاسی زنان، دگرپذیری سیاسی زنان

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی رشته مدیریت دولتی گرایش تطبیقی و توسعه دانشگاه آزاد واحد بناب

mo_sh64@yahoo.com

^۲ استادیار گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بناب، بناب، ایران (نویسنده مسنول).

nader.bahlooli@gmail.com

^۳ استادیار گروه مدیریت، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران

mojtabamezani@ut.ac.ir

^۴ استادیار گروه مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بناب، بناب، ایران

emari@bonabiau.ac.ir

مقدمه

تاریخ زنان نشانگر اسیری، بردگی و بی‌ارزشی زن در جوامع مختلف حتی در میان متمدن‌ترین آنها در مقایسه با مردان بوده است. در متون گذشته نیز هیچگاه زن را مخاطب و خواننده نمی‌دانستند از این روی مردان برای مردان می‌نوشتند و حتی زبان را از آن مردان می‌دانستند و بهترین گفتار را آن می‌دانستند که بیان‌شان مردانه و استوار باشد [5] از اوایل 1970 سال میلادی وضعیت زنان از نظر مشارکت در توسعه مورد توجه قرار گرفته است، سرمایه انسانی در هر جامعه، یکی از عوامل موثر در توسعه شناخته می‌شود و عدم بهره‌مندی از توانمندی‌های زنان، رسیدن به توسعه را ناممکن می‌سازد. به رغم پذیرش برابری جنسیتی در بسیاری از کشورهای جهان هنوز هم در اکثر عرصه‌ها فاصله چشم‌گیری میان زنان و مردان وجود دارد [6]. توسعه سیاسی با توجه به تحولات جامعه جهانی به هدفی راهبردی

تبدیل شده است که کشورهای مختلف سعی در تعریف، طراحی و عملیاتی سازی آن به منظور بهبود کیفی زندگی سیاسی- اجتماعی دارند، از این منظر یافتن عامل هایی که بر میزان توسعه سیاسی کشورها تاثیر دارند به موضوعی ارزشمند تبدیل شده است [3]. مفهوم توسعه سیاسی در عرصه سیاست قابل تامل است لذا ابهامات بسیاری در مورد این دانش واژه احساس می گردد [4].

مشارکت و نقش زنان در ابعاد مختلف سیاست بعنوان نیمی از نیروی انسانی در جوامع بشری، از پیش نیازهای توسعه یافتگی سیاسی بشمار می آید، مشارکت زنان از دو جنبه بهره مندی جامعه از نیروی آنان و نیز احساس رضایت از شرکت در سازندگی کشور از سوی خود زنان قابل تامل است. پژوهش در باره مشارکت زنان در سیاست مهم است زیرا پایه های سیاست گذاری ها و راهبردهای ملی، منطقه ای و بین المللی را طراحی می کند تا مشارکت برابر و متعادل زنان و مردان در سیاست بدست آید [1]. امروزه بحث درباره وضعیت مشارکت سیاسی در توسعه سیاسی جوامع و بخصوص وضعیت مشارکت سیاسی زنان در این مورد، توجه محققین را بخود جلب کرده است. زنان یکی از نیروهای اجتماعی تاثیرگذار در نظام اجتماعی و سیاسی جوامع محسوب می شوند و چگونگی مشارکت سیاسی آنها در توسعه سیاسی جوامع مهم و حائز اهمیت است [2].

اگر زنان جامعه از خودآگاهی اجتماعی، شناخت نقش و مسئولیت خویش، ایجاد زمینه های مشارکت خودجوش و دیگر شرایط لازم برخوردار شوند با فرآیند پذیرش سیاسی زنان در جامعه، افزایش آگاهی های ضروری و مبنایی سیاسی و اجتماعی، توجه به شخصیت آنها، استحکام و تقویت هویت زنان، افزایش توجه زنان به جامعه و قانون پذیری، می توان انتظار داشت که میزان مشارکت زنان در جامعه افزایش یابد [7].

آنچه گذشت مبین این نکته است که توسعه سیاسی بدون نقش و مشارکت زنان تحقق نخواهد یافت و عبارتی توسعه سیاسی بدون حضور زنان ناقص است. در ادوار گذشته مکررا در مورد تاثیر مشارکت سیاسی زنان در توسعه سیاسی بحث های فراوانی انجام گرفته است اما هرگز مدلی¹ در این مورد ارائه نشده است، از این رو، هدف پژوهش حاضر با توجه به اهمیت بالای موضوع آنست تا با ارائه مدل توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان میزان حضور و نقش زنان در توسعه سیاسی را ارتقا بخشد که نتیجه آن رشد و توانمندی حزب های مختلف و گروه ها برای مشارکت قانونمند در فضای سیاسی جامعه خواهد بود.

هدف و سوالات پژوهش

گرند تئوری یک روش تحقیق کیفی و شکلی از تحقیقات میدانی است. تحقیقات میدانی یک نگرش در تحقیقات کیفی است که پدیده ها را در بستر طبیعی خود بررسی می نماید. فرآیند تولید مدل از طریق جمع آوری منظم داده ها و فرموله کردن آنها و ایجاد روابط بین اطلاعاتی است که از بستر و زمینه تحقیق استخراج می گردد. از این روی سوالات ذیل در راستای این هدف طرح شده اند.

سوال اصلی

آیا می توان یک مدل برای توسعه سیاسی طراحی نمود که مبتنی بر نقش و مشارکت زنان باشد؟

سوالات فرعی

چه ابعادی برای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان می توان بدست آورد؟

عوامل موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان کدام اند؟

زمینه های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان کدام اند؟

پیشینه تجربی پژوهش

آثار و پیامدهای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان چیست؟

به دلیل اهمیت بالای مشارکت سیاسی و نقش مهم زنان در این زمینه علاوه بر نگارش کتاب‌های متعدد با موضوع مشارکت سیاسی زنان و یا حقوق سیاسی زنان، پژوهشگران اجتماعی نیز در مقالات و پژوهش‌های متعدد به بررسی نقش زنان در مسائل سیاسی پرداخته‌اند.

محمد عابدی اردکانی و همکاران در تحقیقی با عنوان «بررسی تطبیقی دیدگاه‌های جریان اصولگرا و اصلاح طلب نسبت به مشارکت سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران (1376-1384)» اینطور بیان می‌کند که از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تاکنون دو جریان فکری و سیاسی مهم و مؤثر به منصفه ظهور رسیده‌اند. جریان اولی را که میتوان به لحاظ فکری آن را جریان اسلام‌گرای فقهانی و از حیث سیاسی اصول‌گرا نامید. در مقابل، جریان دوم که میتوان از نظر فکری آن را جریان نواندیشی دینی و از منظر سیاسی جریان اصلاح طلب خواند، در دهه هفتاد به اوج رشد خود رسید. در این تحقیق بررسی تطبیقی دیدگاه‌های این دو جریان نسبت به مسئله حقوق زنان، به ویژه مقوله مشارکت سیاسی زنان انجام گرفته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که از یکسو بین مواضع دو جریان مذکور نسبت به حقوق زنان تفاوت‌های قابل توجهی وجود دارد و از سوی دیگر، این اختلافات اساساً ناشی از تفسیر متفاوت، ولی غیرمنعطف، آنها نسبت به دین است [14].

مژگان عظیمی هاشمی و همکاران در پژوهشی با عنوان «مشارکت سیاسی زنان در ایران و عوامل موثر بر آن» جلوه‌های مشارکت سیاسی و عوامل موثر بر آن را در بین زنان ایران با استناد به تحلیل ثانوی نتایج طرح پیمایشی "بررسی علل افزایش قبولی دختران در کنکور سراسری با تأکید بر پیامدهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آن" در سال 1384 واکاوی نموده است. نتایج حاکی از آن است که میزان مشارکت سیاسی در هر گروه از زنان دارای تحصیلات دانشگاهی و شاغل و زنان بدون تحصیلات دانشگاهی و غیر شاغل بسیار کم می‌باشد [12].

سیمین حاجی پور ساردویی و همکاران در پژوهشی با عنوان «علائق زنان و مشارکت سیاسی پارلمانی در جمهوری اسلامی ایران، مطالعه رگرسیون¹» دست به بررسی تجربی و آزمون نظریه «سیاست حضور» در مجلس شورای اسلامی زده‌اند. اطلاعات این پژوهش از نظرسنجی بین 68 نماینده مختلف مجلس در ادوار گذشته به صورت پیمایشی و در مطالعه موردی ایران بدست آمده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که علایق رای دهندگان زن و مرد متفاوت است اما در سیاست‌گذاری‌های مجلس به اولویت‌های شهروندان زن بسیار کم‌تر از اولویت‌های شهروندان مرد اهمیت داده می‌شود به علاوه نمایندگان زن بیش از نمایندگان مرد به اولویت‌های زنان و برابری جنسیتی اهمیت می‌دهند و در نهایت نتیجه اصلی این پژوهش تأیید نظریه سیاست حضور در مطالعه موردی ایران است [9].

قدرت اله نوری باغمکه و همکاران در تحقیقی با عنوان «جایگاه حقوق اساسی بانوان در راستای مشارکت سیاسی» بیان داشته است که مشارکت سیاسی به عنوان یکی از معیارهای سنجش میزان توسعه یافتگی سیاسی جوامع در سطوح مختلف همواره از سوی پژوهشگران متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. روح قوانین جمهوری اسلامی ایران به ویژه قانون اساسی بر اساس مبانی اسلامی خود به حقوق طبیعی زنان و حق مشارکت سیاسی اجتماعی آنان نگاهی متفاوت داشته، آنان را به رسمیت شناخته است. به رغم وجود بسترهای قانونی برای مشارکت سیاسی بانوان، در عمل پاره‌ای از محدودیت‌های ساختاری بر سر راه این مشارکت وجود دارد. چنانکه سهم اندک زنان جامعه ما در عرصه سیاسی به ویژه در سطح نخبگان و مناصب عالی سیاسی مؤید این نکته می‌باشد. نهایتاً نگارنده ضمن بیان ظرفیت‌های

¹Regression

قوانین جاری ج.ا. به بیان راهکار هایی در جهت رفع موانع مشارکت بانوان به عنوان نیمی از جامعه مدنی می پردازد [13].

همانطوری که از پژوهش های انجام شده متوجه می شویم اکثر توجه پژوهش گران نسبت به بررسی و تحلیل نوع و نحوه مشارکت سیاسی زنان جلب شده است، با توجه به نقش مهم زنان در توسعه سیاسی اولا شاهد انجام پژوهش های با موضوع و نتیجه مشابه هستیم و ثانیا در این پژوهش ها یک بررسی جامع با همه ابعاد صورت نگرفته است تا منجر به ارائه یک الگو یا مدل برای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان متشکل از عوامل و زمینه های موثر، ابعاد قضیه و آثار و پیامدهای مشارکت زنان در توسعه سیاسی شود.

مبانی نظری

چیستی توسعه و توسعه سیاسی

آنچه بعنوان تمدن معاصر غرب شناخته می شود ترکیبی از مناسبات سرمایه داری، رشد علوم و فلسفه عقلی، انقلاب صنعتی، ملت گرایی و دولت - ملت، شهرنشینی، دموکراسی سیاسی، دولت مدرن انتخابی و قانونی، فردیت، جدایی دین از نهادهای قدرت سیاسی، جامعه مدنی، رعایت حقوق بشر و حقوق مدنی شهروندی، رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی و خلاصه راحت تر و آسوده زیستن ذهنی و عینی انسان ها با توجه به رشد اجتناب ناپذیر تکنولوژی است. بسیاری توسعه یافتگی و عقب ماندگی را با شاخص درآمد سالانه کشور می سنجند و بسیاری دیگر توسعه را در رشد نهاد های اجتماعی جامعه می دانند [10].

توسعه، خواه ناخواه به پیشرفت جامعه های اروپایی بعد از رنسانس¹ و انقلاب صنعتی باشد و خواه ناخواه به مرحله گذار کشورهای جهان سوم از مرحله جامعه های سنتی به جامعه های صنعتی، اصطلاحی است که برای یک تحول جدید و بی سابقه وضع شده است؛ تحولی که زندگی مرفهتری را از نظر مادی فراهم می کند و به لحاظ نهادینه بودن جدیدتر است و از نظر فناوری کارا تر است. خروج تدریجی از لفاف، معنای دقیق واژه توسعه است [30]. مفهوم توسعه از مفاهیم مهم زمان ما است، به طوری که کشورهای دنیا و اجتماعات بشری را بر اساس آن طبقه بندی می کنند. پس از جنگ جهانی دوم، پیش از مفهوم توسعه، از مفهوم رشد اقتصادی بیشتر استفاده می شد، تا این که در دهه هفتاد میلادی معلوم شد که این مفهوم برای نشان دادن وضعیت جوامع نارسا است [15].

روبرت وارد و روستو² اعتقاد دارد که توسعه سیاسی عبارتست از رسیدن به جامعه سیاسی مدرن که دارای ویژگی هایی چون حاکمیت شیوه عقلانی و دنیوی بر تصمیم گیریها، تنوع و سیستم کارکردی خاص حاکم بر سازمان حکومتی، میزان بالایی از همگرایی و یکپارچگی در درون ساختار حکومتی، گستره زیاد تصمیمات سیاسی و اداری، احساس همبستگی بالا با تاریخ، سرزمین و هویت ملی کور، قرار گرفتن فنون کنترل و قضایی بر مبنای یک نظام حقوقی دنیوی و غیرشخصی و منابع محلی گسترده و دخالت در نظام سیاسی و تخصیص نقشهای سیاسی از طریق ضابطه می باشد [11]. ساموئل هانتینگتون³ معتقد است که هر اندازه که یک نظام سیاسی از سادگی به پیچیدگی، از وابستگی به استقلال، از انعطاف نا پذیری به انعطاف پذیری و از پراکندگی به یگانگی گرایش پیدا کند به همان نسبت به میزان توسعه سیاسی آن افزوده خواهد شد [16].

"توسعه سیاسی" واژه ای جامعه شناختی است که از سوی مکاتب غربی به عنوان راه کاری برای کشورهای توسعه نیافته و جهان سومی ارائه گردیده است [18]. گفتنی است توسعه سیاسی چه به معنای فلسفی و چه جامعه شناسانه به چگونگی برداشت از مقوله "حوزه عمومی" بستگی دارد. حوزه ای که افراد فارغ از تفاوت های خود بطور برابر و آزاد درباره مسائل مهم سیاسی به گفتگو بپردازند و نظر

¹ Renaissance

² Robert Wardo Rosto

³ Samuel Huntington

آنان به رای هرم قدرت سیاسی منتقل شود. تقویت چنین حوزه ای از پیش شرط های اساسی توسعه سیاسی است. [19]. صاحب نظران دیگر توسعه سیاسی نیز بر شاخص هایی چون عقلانی کردن، مکانیزه شدن، اعتماد متقابل کارگزاران و مردم، گسترش روز افزون دامنه فعالیت های قانونی و اداری و سیاسی، تمرکز زدایی در سیاست، توزیع اقتدار سیاسی در کلیه بخش های جامعه و تضعیف نخبگان سنتی تمرکز کرده اند [21]. فرآیند توسعه سیاسی عبارتند از تعامل دائمی بین فرآیند های انفکاک ساختاری، الزامات برابری، ثبات سیاسی و ظرفیت همگرا، پاسخگو سازگار شونده یک نظام سیاسی است [17]. از دید طرفداران دموکراسی، شاخص های مهم همچون تقویت جامعه مدنی و سیاسی، حاکمیت مردم، حقوق مدنی، مساوات طلبی، قانون و قانون مداری، مشارکت سیاسی، احزاب، پارلمان¹ و پارلمانایسم² مولفه های اصلی و مشترک توسعه سیاسی می باشند [20].

چیستی مشارکت سیاسی

مشارکت به لحاظ لغوی به معنای شرکت داشتن است. روی هم رفته مفهوم مشارکت، مفهوم جدیدی نیست اما امروزه این موضوع از ملزومات یک جامعه برای تکامل و دموکراسی است. می توان گفت مشارکت، تعهدی فعالانه آگاهانه آزادانه و مستدلانه در راستای معنی دادن به عمل و حرکت اجتماعی است که با شرکت دادن اشخاص در فعالیت های گروهی محقق می شود [22].

در تعریف مشارکت سیاسی بیان داشته اند که حضور آگاهانه یک فرد بعنوان عضوی از یک گروه، جمعیت، حزب و جنبش یا حرکت برای تاثیرگذاری بر سیستم سیاسی و یا کسب قدرت سیاسی در مراکز و نهادهای ملی و فراملی که در جهت تنظیم سیاست های کلی و جزئی و تصمیم گیری، برنامه ریزی و قانون گذاری در جامعه مشارکت سیاسی می باشد [6]. بنابر تعریف هانتینگتون³ مشارکت سیاسی فعالیت خصوصی شهروندان به قصد تاثیرگذاری بر فرآیند تصمیم گیری های دولت است [1]. یکی از جلوه های کنش های معنی دار، کنش مشارکتی و رقابتی توده مردم در فرآیند توسعه سیاسی است که هر اندازه قاعده مندتر، عقلایی تر، سالم تر، دموکراتیک تر و عمل گرایانه تر باشد به همان اندازه بیانگر رشد فرهنگ سیاسی مشارکتی در میان توده مردم می باشد. [24].

دگر پذیری سیاسی

دگرپذیری سیاسی یا پلورالیسم⁴ سیاسی به معنی تحمل واقعیت عقیده و باور مخالف و نه پذیرش خود آن یا عمل به آن است. دگر پذیری به معنای عدم مخالفت، عدم دفاع مستحکم از نظر خویش و حتی عدم استهزا و نفرت نیست، بلکه صرفاً به معنی عدم تلاش برای حذف دیگری و از میان بردن رقابت است. ایده و فکر فردی گروه مخالف در صورتی می تواند وجود داشته باشد که قاعده بازی به حفظ طرفین معطوف باشد، هرگاه انسان ها به خشونت یا قهر متوسل شوند تا آنچه مد نظرشان نیست از میان بردارند اصل مدارا یا دگرپذیری نقض می شود. محمل اصلی کثرت گرائی سیاسی، سلیقه ها و اندیشه های متفاوت در باب حکومت و اداره جامعه است و قبل از آنکه در حکم یک مفهوم سیاسی رایج باشد به مثابه الگویی برای تبیین چگونگی رابطه مردم و گروه های اجتماعی با نظام سیاسی بکار می رود. کثرت گرائی هم یک واژه تخصصی در علم سیاست و هم مفهومی برای سنجش یک نوع حکومت است که اغلب برای دفاع از آنچه دموکراسی آزادی خواه یا مردم سالار غیر مستقیم خوانده می شود، کاربرد دارد [23].

نقش و مشارکت زنان در توسعه سیاسی

¹ Parliament

² Parliamentary

³ Huntington

⁴ Pluralism

مشارکت زنان در همه فعالیت های سیاسی یک ضرورت است به نحوی که می توان گفت اگر زنان در حوزه سیاسی اقلیتی بشمار آیند دموکراسی ناتمام است. قدرت واقعی زنان، مشارکت در تصمیم گیری و تصمیم سازی سیاسی است، نه صرفاً در فعالیت های اجتماعی، زیرا دوری آنان از مراکز تصمیم گیری سیاسی آنها را از مراکز تصمیم گیری اجتماعی و اقتصادی هم نور می کند [8]. ماده 21 اعلامیه جهانی حقوق بشر که در سال 1948 اعضای سازمان ملل آن را تصویب کردند، حق هرکس برای مشارکت در حکومت را اینگونه اعلام می کند که هرکسی حق دارد در اداره امور عمومی خود خواه مستقیم و خواه به واسطه نمایندگانی که آزادانه انتخاب شده اند، شرکت کند [25].

در تعاریف سنتی هرگاه سخن از جنس زن به میان می آید بلافاصله به صورت مقایسه ای نقش وظایف از پیش تعیین شده ای نسبت به مردان مطرح می شود و بلافاصله یک نتیجه گیری مشخص و ضابطه مند ترسیم می شود به این صورت که زنان ساخته شده اند که یاد بگیرند سیاست کار مردان است و این مطلب را درونی کرده و عادی قلمداد کنند [26]. زنان به عنوان نیمی از منابع انسانی نتنها موضوع توسعه هستند، بلکه اهرم مؤثری در پیشبرد اهداف توسعه اجتماعی و سیاسی به شمار می آیند. تجهیز این منبع مهم و به کارگیری صحیح و مطلوب آنها نیل به اهداف توسعه و برخورداري از مشارکت مطلوب را آسان تر میکند. [8]. بررسی فرایند توسعه در بیشتر کشورهای جهان ائم از پیشرفته یا در حال پیشرفت حاکی از آن است که توسعه، هیچگاه بیطرف نبوده و همواره در ابعاد مختلف، زنان را مورد غفلت قرار داده است [27].

روش پژوهش

روش های پژوهش، ابزارهای دستیابی به واقعیت بشمار می آیند و مجموعه ای از فعالیت ها هستند که برای رسیدن به هدفی انجام می شوند [28]. از آنجا که پژوهشگران به تحلیل محتوی به عنوان روشی انعطاف پذیر برای تحلیل داده ها توجه ویژه ای دارند در این پژوهش از روش تحلیل محتوی کمی و کیفی به شیوه تلفیقی بهره برده ایم. تعداد مصاحبه ها در طول پژوهش به دو عامل کیفیت و اشباع بستگی دارد. روش مصاحبه نیمه ساختمند به این دلیل انتخاب شده است که امکان می دهد تا در یک فرآیند معتبر کیفی، جزئیات دیدگاه های افراد را دریابیم. ابزار تحلیل مصاحبه ها تحلیل محتوی خواهد بود که در این نوع تحلیل متنی می توان مضمون های مهم، رابطه آنها و تفسیرهای مناسبی از داده های مصاحبه نشان داد [1]. در این پژوهش با 15 نفر از مدیران سابق و حال استانداری آذربایجان شرقی بصورت روش گلوله برفی مصاحبه نیمه ساختمند انجام شده است. مصاحبه نیمه ساختاریافته، مصاحبه ای است که در آن، پرسش ها از پیش مشخص می شود، اما آنها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که می خواهند، مطرح نمایند، البته جزئیات مصاحبه، شیوه بیان و ترتیب آنها در راهنمای مصاحبه مطرح نمی شود و این موارد در طول فرآیند مصاحبه تعیین می شود [29].

بنابراین در راستای طراحی و ارائه مدل مورد نظر از روش گرند تئوری¹ استفاده شده است به این ترتیب که از 15 نفر از مدیران کنونی و سابق استانداری آذربایجان شرقی که دارای مدرک دکتری مرتبط بوده اند مصاحبه به عمل آمده و سپس از طریق تحلیل محتوی گویه های مورد نظر انتخاب شده است و پس از حذف موارد تکراری و ادغام موارد مشابه و انجام کد گذاری باز نهایتاً 36 گویه استخراج شد. گویه های استخراج شده در دو گروه متغیر مستقل به نام های عوامل موثر (8 گویه) و زمینه های موثر (7 گویه) و دو گروه متغیر وابسته به نام های ابعاد (6 گویه) و آثار و پیامدها (15 گویه) دسته بندی شده است. پس از استخراج این داده ها، برای اطمینان بیشتر، این نتایج در قالب پرسشنامه مورد اعتبار سنجی قرار گرفت. روش نمونه گیری طبقه ای بوده و جامعه آماری نمایندگان کاندیداها در هیئت های اجرایی در یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی بوده است، از آنجاییکه حجم جامعه تحقیق محدود و به تعداد 100 نفر می باشد از طریق محاسبه تعداد نمونه با روش مورگان² به تعداد 79 پاسخنامه احتیاج بود لیکن از آنجائیکه احتمال می رفت تعدادی از پرسشنامه ها غیر قابل قبول و یا عودت داده نشوند 100

¹ Grand Theory Method

² Morgan Method

یافته‌های پژوهش

1- عوامل موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان

از طریق گفتگو عوامل موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان بررسی شده است، پس از مطالعه و پیاده‌سازی متون مصاحبه‌های انجام شده، کدگذاری باز و محوری شده و نهایتاً از مصاحبه‌های یاد شده 185 عبارت معنایی در مورد عوامل موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان استخراج شد که به مقوله‌های درجه اول و دوم بسط یافت. در مجموع یک مقوله اصلی، 12 مقوله درجه اول و دوم استخراج شد که داده‌های بدست آمده به تفکیک فراوانی مقوله‌ها و عبارت‌های معنایی در جدول شماره 1 ارائه شده است.

جدول 1 استخراج مقوله‌ها و زیرمقوله‌های حاصل از تحلیل مصاحبه‌های پژوهش

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی		عبارت‌های معنایی	فراوانی
	مقوله‌های درجه اول	مقوله‌های درجه دوم		
عوامل موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان	عوامل روان‌شناسی	خودباوری	عدم توانایی اعلام - مهارت در اعمال قدرت زنان در حضور مردان - استفاده از حق انتخاب شدن و انتخاب کردن	36
	عوامل اجتماعی	حذف مرد سالاری	موافقت و تشویق به فعالیت سیاسی - پشتیبانی خانواده در موقعیت‌های مختلف - اجبار به ازدواج زود هنگام دختران دادن فرصت برابر به زن و مرد - مردسالار	30
	عوامل پیرامونی	تفاوت جسمی زنان و مردان	بصورت ذاتی مردان از نظر جسمانی قوی‌تر از زنان هستند - اعمال قدرت مردان به واسطه برتری بدنی -	5
	عوامل محرک	جبر جغرافیا	ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی محل تولد - آب و هوای محل زندگی - ادیان غالب در منطقه محل تولد	10
		هزینه سیاسی	حذف تبعات کار سیاسی از جامعه - عدم نگرش منفی به فعالین سیاسی - شفاف سازی قانون نسبت به جرائم سیاسی	40
		فعالیت‌های سیاسی	فعالیت احزاب، دسته‌ها و گروه‌های سیاسی - محدودیت و یا بی‌میلی زنان نسبت به مسائل سیاسی - حضور کم‌رنگ زنان در مطبوعات و رسانه‌ها	22
		آموزش و پرورش	برطرف کردن ضعف نظام آموزش - حذف القائات غلط فرهنگی نسبت به زنان از جامعه - به رسمیت شناختن حقوق زنان در جامعه - آموزش توجه به حقوق زنان از همان آغاز مدرسه	18

2- زمینه‌های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان

در جدول شماره 2 از طریق مصاحبه زمینه‌های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان بررسی شده است، پس از مطالعه و پیاده‌سازی متون مصاحبه‌های انجام شده، متن نوشتاری مصاحبه

ها، کدگذاری باز و محوری شده و نهایتاً از مصاحبه های یاد شده 142 عبارت معنایی در مورد زمینه های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان استخراج شد که به مقوله های درجه اول و دوم بسط یافت. در مجموع یک مقوله اصلی، 11 مقوله درجه اول و دوم استخراج شد که داده های بدست آمده به تفکیک فراوانی مقوله ها و عبارت های معنایی در نمودار شماره 2 ارائه شده است.

جدول 2 استخراج مقوله ها و زیرمقوله های حاصل از تحلیل مصاحبه های پژوهش

مقوله اصلی	مقوله های فرعی		مقوله های انتخابی	فراوانی
	مقوله های درجه اول	مقوله های درجه دوم		
زمینه های موثر بر توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان	فرهنگی	حذف تعصبات غلط	حذف تعصبات کور فرهنگی - گسترش سواد آموزی - اجتناب از آمریت و تابعیت - احساس وظیفه کنترل کننده گی در مردان	15
		حذف تحجر	نگرش سنتی و محدود به وظایف زنان - تاکید بر منزوی سازی زنان - باور نادرست نسبت به دین - تاکید بر باورها بدون استدلال و سند -	18
	اجتماعی	عدالت جنسیتی	حمایت از زنان در پیش آمدهای بروز یافته ازدواج/طلاق - انتصابات شغلی بدون تفکر جنسیتی - فرصت ها و شرایط نابرابر میان مردان و زنان در ادارات دولتی	15
		مطالبه اجتماعی	لازم بودن تغییر سریع برخی قوانین - تغییر و اصلاح در عرف جامعه - تغییر در وضعیت نگاه به زنان - رفع تبعیض از قوانین در حوزه زنان	10
	اقتصادی	استقلال مالی	برابری زن و مرد در حق الارث - ایجاد اشتغال - سرمایه گذاری گسترده در حوزه زنان	18
		فرصت های برابر	بهره مندی زنان از تحصیلات عالی - ایجاد فرصت های برابر استخدامی - عدم نگاه ابزاری به زنان	22
	حقوقی	تغییر و بازنگری قوانین	برابری حقوق زن و مرد - حمایت از سازمان های مردم نهاد - شفاف سازی قانون در حوزه زنان - اجرای سهمیه بندی - شایسته سالاری	44

2- ابعاد توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان

در جدول شماره 3 از طریق مصاحبه ابعاد توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان بررسی شده است، پس از مطالعه و پیاده سازی متون مصاحبه های انجام شده، متن نوشتاری مصاحبه ها، کدگذاری باز و محوری شده و نهایتاً از مصاحبه های یاد شده 99 عبارت معنایی در مورد ابعاد توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان استخراج شد که به مقوله های درجه اول و دوم بسط یافت. در مجموع یک مقوله اصلی، 9 مقوله درجه اول و دوم استخراج شد که داده های بدست آمده به تفکیک فراوانی مقوله ها و عبارت های معنایی در نمودار شماره 3 ارائه شده است.

جدول 1 استخراج مقوله ها و زیرمقوله های حاصل از تحلیل مصاحبه های پژوهش

مقوله اصلی	مقوله های فرعی		مقوله های انتخابی	فراوانی
	مقوله درجه اول	مقوله درجه دوم		
ابعاد	مشارکت سیاسی	مشارکت سیاسی	شرکت در انتخابات - احساس مسئولیت سیاسی در زنان - شرکت در سیاست گذاری عمومی - توسعه فرهنگ سیاسی مشارکتی - همکاری و پشتیبانی خانواده از زنان جهت شرکت در فعالیت های سیاسی - فعالیت آزادانه احزاب، گروه ها و دسته ها در چهارچوب قانون - افزایش آگاهی سیاسی و اجتماعی افراد جامعه	21
	سطح فردی	احساس تعلق به جامعه	اعتقاد به تاثیرگذار بودن فعالیت سیاسی افراد جامعه - اعتقاد به تعلق حاکمیت به جامعه - اعتقاد به شرکت در انتخابات به عنوان حق شهروندی - تاکید بر حقوق، آزادی ها و دموکراسی - وطن پرستی و عرق ملی - چشم پوشی از منافع فردی در جهت حفظ منافع ملی - احساس امنیت اجتماعی	15

20	شکستن انحصار قدرت مردان و حضور زنان در قدرت - رفع قوانین ناعادلانه در ساختارها - حضور در انتخابات به عنوان کاندیدا - در نظر گرفتن منفعت زنان و مردان بصورت برابر در تصمیم ها - دادن فرصت برابر به زنان و مردان - نداشتن هزینه سیاسی برای فعالان سیاسی در چهارچوب قانون مصوب - نسبت دادن کوچک ترین مشکل در سیستم به ضعف مدیریت زنان	احساس آزادی سیاسی	سطح اجتماعی
14	کنترل فساد اداری و مالی - توجه به عدالت اقتصادی - تحقق عدالت جنسیتی - برگزاری انتخابات بصورت آزادانه و شفاف - پاسخگو بودن نهادهای سیاسی - شفاف سازی قوانین	رضایت از اوضاع سیاسی	
17	فعالیت مستمر و آزادانه رسانه ها - گسترش فضای مجازی - رفع فیلترینگ - پاسخگو بودن دستگاه های دولتی - توجه به حریم خصوصی - اجرای قانون حقوق مالکیت معنوی - وجود شفافیت گفتاری، اطلاعاتی و رفتاری	جریان آزاد اطلاعات	سطح حاکمیتی
12	معرفی زنان توانمند و با استعداد برای بکارگیری در ساختار قدرت - عدم توجه به حل مشکلات زنان در ساختارها - بیان واضح قوانین درباره زنان - پاسخگو بودن حاکمیت نسبت به حقوق زنان - تحقق نمودن شایسته سالاری - اقدامات عملی حاکمان در جهت احقاق حقوق زنان	رفع موانع ساختاری	

3- آثار و پیامدهای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان

در جدول شماره 4 از طریق مصاحبه آثار و پیامدهای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان بررسی شده است، پس از مطالعه و پیاده سازی متون مصاحبه های انجام شده، متن نوشتاری مصاحبه ها، کدگذاری باز و محوری شده و نهایتاً از مصاحبه های یاد شده 110 عبارت معنایی در مورد آثار و پیامدهای توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان استخراج شد که به مقوله های درجه اول و دوم بسط یافت. در مجموع یک مقوله اصلی، 19 مقوله درجه اول و دوم استخراج شد که داده های بدست آمده به تفکیک فراوانی مقوله ها و عبارات های معنایی در نمودار شماره 4 ارائه شده است.

مقوله اصلی	مقوله های فرجه اول	مقوله های فرجه دوم	انتخابی	مقوله های فراوانی
فردی	خودباوری	امید به آینده	منجر به حل مشکلات و ناآرامی ها در خانواده و تربیت صحیح فرزندان می شود - منجر به کاهش آمار طلاق می شود - منجر به افزایش باور زنان می شود	3
		رفع ناآگاهی	باعث توانمندی زنان در حوزه های مختلف می شود - باعث اعتماد به اندیشیدن، یادگرفتن و انتخاب کردن می شود - حرمت نفس را در زنان افزایش می دهد - باعث خویشتن پذیری در شرایط مختلف می شود - پذیرش فعالانه مسئولیت سرنوشت خود	5
آثار و پیامدها	اجتماعی	توسعه عقلانیت	اطلاع از حقوق قضائی خود - اطلاع از حقوق اجتماعی خود - نپذیرفتن خشونت های اجتماعی علیه خود - نقش آفرینی در برنامه های توسعه ای کشور	10
		توانمندی زنان	منجر به توسعه و رشد خرد ورزی می شود - توسعه فکر برای اتخاذ تصمیم عقلانی به منظور پیشبرد مناسب زندگی جمعی	10
		گذر از حالات نامطلوب جامعه	معرفی نمونه های موفق و توانمند زن به جامعه - عدم توجه به نقش زنان در موفقیت ها - از بین بردن حس مظلوم نمایی در زنان - قدرت رویارویی با مشکلات را داشته باشند شکل گیری ارتباطات صحیح با دیگران - کاهش دروغ گویی ریال ریا، تهمت و ... - رشد خصیصه های ارزشمند اخلاقی	13
		اصلاح باورهای اشتباه	زنان ذاتا ضعیف هستند و برای زندگی کردن نیازمند مردان هستند - احساسات زنانه منجر به عدم توانایی آنها در مدیریت می شود - مردان همیشه باید حامی زنان باشند - اصلی ترین وظیفه زنان کار در منزل است	9
اقتصادی	پیشرفت اقتصادی	تخصصی شدن کارها	منجر به افزایش بهره وری خواهد شد - مقدمه ای برای صنعتی شدن است -	5
		رفع فقر	زنان بیشتر از مردان در خطر رویارویی با فقر هستند - زنان از قابلیت ها و امکانات لازم برای توانمندی و کاهش فقر برخوردار نیستند که دلیل آن وجود موانع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است -	8
		توسعه پایدار	کار کردن زنان در کنار مردان منجر به افزایش درآمد و نهایتا افزایش تولید ناخالص داخلی می شود - کار کردن زنان در کنار مردان ممکن است منجر به کاهش تورم شود	12
سیاسی	ثبات و امنیت سیاسی	حذف سیاست زدگی از جامعه	حفظ منابع طبیعی برای نسل های آینده و کمک زنان به این مورد از طریق نقش موثرشان در خانواده	3
		ثبات و امنیت سیاسی	بوجود آمدن جامعه ای با نجابت - دوری از اشفته گری سیاسی در جامعه به دلایل گوناگون - توسعه جای تخریب را می گیرد - جامعه سیاست زده جامعه ای عقل گریز، خردستیز، احساسی و هیجانی	5
		تحقق جامعه مدنی	وجود ثبات سیاسی مقدمه ضروری و لازم برای نیل به امنیت اقتصادی می باشد - اتخاذ سیاست هایی در حوزه سیاست منجر به حکمیت قانون، اصلاح نظام نقدینگی و گردش سرمایه در کشور می شود	6
اجتماعی	توسعه پایدار	احترام به مطالبات سیاسی زنان	نقش زنان در سیاست گذاری ها و تصمیم گیری ها حکومتی پر رنگ می شود - محدود شدن مداخلات دولت در حوزه زنان - نقش موثر زنان در احزاب و تشکل های سیاسی	8
		رفع تبعیض از قوانین در حوزه زنان - برداشتن مرد سالاری از ساختارها - برابری حقوق زنان و مطالبه آن توسط آحاد جامعه	رفع تبعیض از قوانین در حوزه زنان - برداشتن مرد سالاری از ساختارها - برابری حقوق زنان و مطالبه آن توسط آحاد جامعه	7

جدول 4 استخراج مقوله ها و زیرمقوله های حاصل از تحلیل مصاحبه های پژوهش

تجزیه و تحلیل داده ها

تحلیل آمار استنباطی

الگویابی معادلات ساختاری در دو مرحله به آزمون الگو می پردازد که شامل الگوی اندازه گیری و ساختاری می باشد. در مدل سازی PLS الگوی اندازه گیری را مدل بیرونی و الگوی ساختاری را مدل درونی می نامند. الگوی اندازه گیری به بررسی اعتبار و روایی ابزارهای اندازه گیری و سازه های

پژوهش می پردازد. جهت بررسی اعتبار سازه ها فرنل و لاکر¹سه ملاک را پیشنهاد می دهند که شامل 1- اعتبار هر یک از گویه ها 2- اعتبار ترکیبی و 3- متوسط واریانس استخراج شده. در مورد اعتبار هر یک از گویه ها بار عاملی 0.4 و بیشتر هر گویه عاملی تاییدی نشانگر سازه خوب، تعریف شده است. همچنین بار عاملی گویه ها باید حداقل در سطح 0.01 معنادار باشد [33]. پایایی ترکیبی در واقع نسبت مجموع بارهای عاملی متغیرهای مکنون به مجموع بارهای عاملی بعلاوه واریانس خطا می باشد و جایگزینی برای آلفای کرونباخ است و مقادیر آن نباید از 0.7 کمتر باشد. به این شاخص نسبت دیلون-گلدشتاین نیز گفته می شود. ملاک سوم بررسی اعتبار میانگین واریانس استخراج شده می باشد. فرنل و لاکر مقادیر 0.5 و بیشتر را توصیه می کنند [34]. همانطوری که در جدول شماره 5 مشاهده می شود بارهای عاملی استاندارد، اعتبار ترکیبی و شاخص متوسط واریانس استخراج شده تمامی گویه ها و متغیرها محاسبه و مقادیر بدست آمده نماینگر اعتبار همگرا و همبستگی سازه ها می باشد.

جدول 5 نتایج بررسی اعتبار متغیرهای پژوهش

متغیر	سوال	عنوان گویه ها	بار عاملی	معناداری	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	میانگین واریانس
آثار و پیامدها	AS1	امید به آینده	0.457	4.64	0.817	0.800	0.555
	AS2	خودباوری	0.495	2.67			
	AS3	رفع ناآگاهی	0.615	4.93			
	AS4	توسعه عقلانیت	0.485	2.89			
	AS5	توانمندی زنان	0.511	4.45			
	AS6	گذر از حالات نامطلوب جامعه	0.683	5.33			
	AS7	اصلاح باورهای اشتباه	0.581	4.67			
	AS8	تخصص شدن کارها	0.863	2.17			
	AS9	رفع فقر	0.818	2.64			
	AS10	رشد اقتصادی	0.485	2.009			
	AS11	توسعه پایدار	0.519	7.96			
	AS12	حذف سیاست زدگی از جامعه	0.638	2.87			
	AS13	ثبات و امنیت سیاسی	0.581	3.23			
	AS14	تحقق جامعه مدنی	0.863	3.28			
	AS15	احترام به خواسته های سیاسی زنان	0/818	10.06			
عوامل موثر	AW1	اعتماد به نفس	0/585	2.66	0.708	0.837	0.594
	AW2	نقش خانواده	0/523	2.70			
	AW3	حذف مردسالاری	0/479	2.46			
	AW4	تفاوت فیزیولوژیک زنان و مردان	0/562	2.45			
	AW5	جبر جغرافیا	0/638	7.60			
	AW6	هزینه سیاسی	0/612	6.35			
	AW7	فعالیت های سیاسی	0/670	6.78			

¹Fresnel and Locker

0.51 4	0.840	0.880	17.60	0/800	آموزش و پرورش	AW8	زمینه ها
			7.07	0/652	حذف تعصبات غلط	Z1	
			6.68	0/598	حذف تحجر	Z2	
			27.61	0/846	عدالت جنسیتی	Z3	
			10.94	0/707	مطالبه اجتماعی	Z4	
			11.32	0/739	استقلال مالی	Z5	
			9.37	0/716	فرصت های برابر	Z6	
0.53 1	0.824	0.871	10.69	0/733	اصلاح و تغییر قوانین	Z7	ابعاد
			7.261	0.575	مشارکت سیاسی	AB1	
			8.735	0.710	احساس وابستگی به جامعه	AB2	
			18.542	0.801	احساس آزادی سیاسی	AB3	
			9.607	0.751	رضایت از اوضاع سیاسی	AB4	
			11.561	0.730	جریان آزاد اطلاعات	AB5	
19.249	0.801	رفع موانع ساختاری	AB6				

آزمون KMO و بارتلت¹

برای بررسی کفایت و تناسب ساختار اطلاعات نمونه ها برای انجام تحلیل عاملی از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره 6 ارائه شده است.

جدول 2 آزمون KMO و بارتلت

نتیجه گیری	درجه آزادی	Sig	مقدار بارتلت	مقدار KMO	مقدار
تایید	630	0.000	1609.189	0.709	

شاخص KMO بزرگتر از 0.7 است و بنابراین تعداد نمونه برای تحلیل عاملی کافی است. همچنین با توجه به نتایج آزمون بارتلت سطح معنی داری کمتر از 0.05 می باشد، تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مناسب است.

جدول شماره 7 دارای دو ستون Initial و Extraction می باشد که نشان دهنده اشتراک یک متغیر (گویه) برابر با مربع همبستگی چندگانه با عامل ها است. ستون اول اشتراکات اولیه، اشتراک ها را قبل از استخراج عامل (یا عامل ها) بیان می کند و تمامی اشتراک های اولیه برابر یک است و هر چه مقادیر اشتراک استخراجی بزرگتر باشد (یعنی بزرگتر از 0,5) عامل های موردنظر را بهتر توصیف (نمایش) می دهند. بنابراین جدول زیر نشان دهنده مناسب بودن تمامی سوالات در فرایند تحلیل عاملی می باشد به علت اینکه عدد اشتراکات سؤال ها از 0,5 بیشتر است.

¹ Bartlett

جدول 3 نشان دهنده اشتراک متغیرها با مربع همبستگی چندگانه

ابعاد متغیر	عوامل موثر	زمینه های موثر	ابعاد موثر	آثار و پیامدها
Initial	1.000	1.000	1.000	1.000
Extraction	0.836	0.927	0.791	0.852

روایی واگرا

جدول شماره 8 ضرایب همبستگی پیرسون¹ و شاخص روایی منفک را نشان می دهد. روی قطر اصلی این ماتریس ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده را نشان می دهد. لازمه تایید روایی منفک بیشتر بودن مقدار ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده از تمامی ضرایب همبستگی متغیر مربوط با باقی متغیر هاست [32]. همانطور که قابل مشاهده است مقادیر موجود بر روی قطر اصلی دارای بیشترین مقدار بوده که این امر نشان دهنده روایی مناسب سازه ها است.

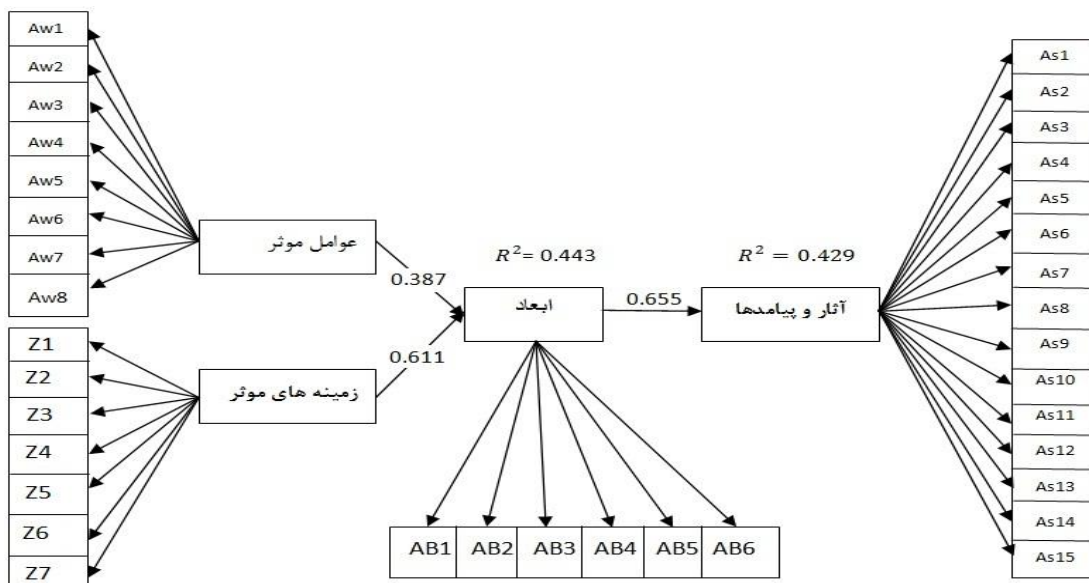
جدول 8 نتایج روایی واگرا

آثار و پیامدها	ابعاد	زمینه ها	عوامل موثر
آثار و پیامدها	0.655		
ابعاد	0.505	0.729	
زمینه ها	0.564	0.662	0.717
عوامل موثر	0.515	0.441	0.579

برازش مدل ساختاری

پس از بررسی اعتبار و روایی ابزارهای اندازه گیری و سازه های پژوهش لازم است تا روابط متغیرهای مکنون (مدل بیرونی) مورد آزمون قرار گیرد. بدین منظور در شکل 1 مدل آزمون شده پژوهش نشان داده شده است.

شکل 1 مدل آزمون شده پژوهش

¹Pearson

نتایج آزمون بر مبنای مدلسازی معادلات ساختاری به روش حداقل مجزورات جزئی در جدول شماره 9 نشان داده شده است. با توجه به مقدار آمار t کلیه روابط مورد تایید قرار گرفته است.

جدول 9 ضرایب مسیر، آمار t و ضریب تعیین

ضریب تعیین	آمار t	ضریب تاثیر	
0.429	16.18	0.655	ابعاد → آثار و پیامدها
0.443	7.144	0.611	زمینه های موثر → ابعاد
	6.953	0.387	عوامل موثر → ابعاد

نتیجه گیری

یافته های بدست آمده از پژوهش حاصل مصاحبه با 16 نفر از مدیران فعلی و سابق استانداری آذربایجان شرقی بود، طبق نتایج حاصله از این مصاحبه ها، موارد و نکات بدست آمده در سه سطح عوامل موثر، زمینه های موثر، ابعاد و آثار و پیامدها تقسیم بندی شد. طبق نظر مصاحبه شوندهگان مهمترین عامل از بین عوامل موثر در توسعه سیاسی مبتنی بر نقش زنان مساله هزینه سیاسی بود، یعنی هر قدر هزینه و پیامد کار سیاسی در جامعه ای بالا رود به همین تناسب از میزان حضور زنان در عرصه سیاست کاسته خواهد شد. اما در مورد زمینه های موثر مهمترین عامل به اصلاح و تغییر قوانین مربوط به حوزه زنان اختصاص یافت، به عقیده مصاحبه شوندهگان قوانین حوزه زنان بایستی مورد اصلاح و تغییر قرار گرفته و به عبارتی شفاف سازی شود تا زمینه حضور زنان در توسعه سیاسی تسهیل گردد. از نظر مصاحبه شوندهگان مشارکت سیاسی مهمترین بعد از ابعاد توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان است به عبارتی هر قدر مشارکت سیاسی زنان در جامعه افزایش یابد به همان نسبت نقش ایشان در توسعه سیاسی پر رنگ تر خواهد بود، توانمند شدن زنان مهمترین آثار و پیامد توسعه سیاسی مبتنی بر نقش و مشارکت زنان از نظر مصاحبه شوندهگان بود. آنچه مسلم است نادیده گرفتن زنان به عنوان حداقل 50 درصد جمعیت جامعه، می تواند صدمات جبران ناپذیری بر پیکره اقتصاد، فرهنگ و سیاست هر جامعه ای وارد سازد و زنان را که می توانند نقش موثری در تولید، رشد اقتصادی، رشد فرهنگی، رشد سیاسی و ... داشته باشند تبدیل به افرادی مصرف کننده نماید. داشتن نگاه همه جانبه گرایانه و سیستمی، پذیرش دگرپذیری سیاسی، حذف تعصبات غلط فرهنگی و دینی و ... می تواند راه را برای حضور زنان در عرصه سیاسی جامعه باز نماید. هر چند زنان به لحاظ آماری نیمی از جامعه محسوب می شوند اما به لحاظ تأثیراتی که می توانند داشته باشند، همه جامعه اند، نقش زنان در خانواده، در توسعه پایدار، در نشاط جامعه و نهایتاً جامعه ای سالم انکار ناشدنی است. پژوهش حاضر نشان می دهد که بسیاری از مسائل و مشکلات حتی به ظاهر ساده و سطحی در حوزه زنان حل نشده باقی مانده اند، مساله مرد سالاری، نگاه درجه دوم به زنان، تعصبات غلط فرهنگی، باورهای غلط دینی، تحجر، نگاه جنستی و ... هنوز و هنوز علی رغم هشدار و تاکید بزرگان علم و دین لاینحل باقی مانده اند. با توجه به اینکه قوانین حال حاضر با شرع نیز تطابقت داده شده و مورد تایید قرار گرفته اند، هیچگونه منعی برای مشارکت فعال زنان در حوزه سیاسی و نهایتاً اثر گذاری در توسعه سیاسی ایجاد نکرده است، لذا بر همه گان واجب است تا زمینه حضور پر رنگ زنان در توسعه سیاسی فراهم سازند، طبق نتایج بدست آمده از این پژوهش برای افزایش نقش زنان در توسعه سیاسی کل مساله به چهار بخش تقسیم گردید که اگر بتوانیم در جامعه با ایجاد و فراهم آوردن عوامل و زمینه های موثر با توجه به ابعاد ذکر شده می توانیم به آثار و پیامدهای ذکر شده در پژوهش دست پیدا کنیم که نهایتاً منجر به توسعه سیاسی مبتنی بر نقش مشارکت زنان خواهد شد.

- [1] حیدری، زهرا؛ کشاورز شکری، عباس؛ غفاری هاشجین، زاهد؛ مرشدی زاد، علی (1397). «موانع مشارکت نخبگان سیاسی زن در عرصه تصمیم‌گیری‌های سیاسی و مدیریتی مطالعه موردی زنان نماینده مجلس»، پژوهشنامه علوم سیاسی؛ سال 14، شماره 1، ص 63-94.
- [2] پناهی، محمدحسین؛ بنی فاطمه، سمیه السادات (1394). «فرهنگ سیاسی و مشارکت سیاسی زنان»، فصلنامه علوم اجتماعی، سال 17، شماره 68، ص 35-78.
- [3] ارسیا، بابک؛ ساعی، احمد (1398). «تاثیر سرمایه اجتماعی دولت بر توسعه سیاسی از دیدگاه شهروندان تهرانی»، دوفصلنامه علمی دانش سیاسی، سال 15، شماره 1، ص 1-28.
- [4] اخوان کاظمی، مسعود؛ صادقی، سید شمس‌الدین؛ نیکونهاد، ایوب (1397). «روند پژوهشی فرایند توسعه سیاسی در ایران معاصر»، فصلنامه مجلس و راهبرد، سال 25، شماره 95، ص 209-226.
- [5] نظری، حامد؛ علم، محمدرضا؛ آل‌غفور، محسن (1392). «فرهنگ سیاسی زنان شیعه با تاکید بر نقش انقلاب اسلامی ایران»، فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ، سال 5، شماره 17، ص 75-92.
- [6] ابطحی، صفی‌ناز السادات (1394). «توانمندسازی زنان و مشارکت سیاسی در ایران مطالعه موردی دوره جمهوری اسلامی»، فصلنامه سیاست، سال 2، شماره 7، ص 65-82.
- [7] شیخ زکریایی، وریا؛ محمدی، امید؛ کریمی، صلاح‌الدین؛ نافی، ایوب (1395). «بررسی عوامل موثر بر مشارکت سیاسی زنان شهرستان سنندج در سال 1394»، زن در فرهنگ و هنر، سال 8، شماره 4، ص 573-588.
- [8] قاسمی، حاکم؛ معالی، فاطمه (1393). «عوامل محدود ماندن مشارکت سیاسی زنان»، پژوهشنامه علوم سیاسی، سال 10، شماره 1، ص 123-156.
- [9] حاجی پور ساردویی، سیمی؛ مقصودی، مجتبی (1395). «علائق زنان و مشارکت سیاسی پارلمانی در جمهوری اسلامی ایران مطالعه رگرسیون»، فصلنامه رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی، سال 7، شماره 46، ص 48-79.
- [10] علمداری، کاظم (1398) چرا ایران عقب ماند و غرب پیش رفت؟، شماره چاپ 19، تهران: انتشارات آگاه.
- [11] زیباکلام، صادق؛ مقتدایی، مرتضی (1393). «احزاب سیاسی و نقش آن در توسعه سیاسی ایران: مطالعه موردی انتخابات»، فصلنامه علمی پژوهشی علوم سیاسی، دوره 10، شماره 29، ص 7-28.
- [12] عظیمی هاشمی، مزگانه؛ قاضی طباطبایی، محمود؛ هدایتی، علی اصغر (1394). «مشارکت سیاسی زنان در ایران و عوامل موثر بر آن»، فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، سال 6، شماره 4، ص 105-124.
- [13] عیوضی، محمد رحیم؛ همتی، زهره (1393). «زنان ایرانی در مجلس شورای اسلامی با تاکید بر نظریه‌گزینش سیاسی»، نشریه زن در توسعه و سیاست، سال 12، شماره 1، ص 93-110.
- [14] عابدی اردکانی، محمد؛ عظیمی، پروین (1391). «بررسی تطبیقی دیدگاه‌های جریان اصولگرا و اصلاح طلب نسبت به مشارکت سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های 1376-1384»، دوفصلنامه علمی پژوهشی پژوهش سیاست نظری، دوره جدید، شماره 12، ص 93-119.
- [15] پناهی، محمدحسین (1394). «توسعه فرهنگی ضرورت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی»، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره 22، ص 1-23.
- [16] هانتینگتون، ساموئل (1392) سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی، محسن ثلاثی، شماره چاپ 5، تهران: انتشارات علم.

- [17] عابدی اردکانی، محمد؛ سلطانی، لقمان (1399). «رابطه نظام اداری و توسعه سیاسی در جمهوری اسلامی ایران با بهره گیری از الگوی نظری جاکوب»، فصلنامه سیاست، دوره 50، شماره 2، ص 629-649.
- [18] قوام، سید عبدالعلی (1373) توسعه سیاسی و تحول اداری، شماره چاپ 2، تهران: انتشارات قومس.
- [19] سربیع القلم، محمود (1395) عقلانیت و توسعه یافتگی ایران، شماره چاپ 13، تهران: انتشارات فرزانه روز.
- [20] عباسی سرمدی، مهدی؛ راهبر، مهرانوش (1388). «توسعه سیاسی در ایران پس از خرداد 1376»، فصلنامه سیاست، دوره 39، شماره 2، ص 259 - 280.
- [21] عابدی اردکانی، محمد (1382) سنت و نوسازی سیاسی، شماره چاپ 1، تهران: کنگره بزرگداشت شهید صدوقی ره، بنیاد فرهنگی پژوهشی ریحانه الرسول.
- [22] نظری، مینا؛ علی حسینی، علی؛ امام جمعه زاده، سیدجواد (1393). «بررسی رابطه جامعه پذیری و مشارکت سیاسی زنان»، پژوهشنامه زنان، سال 5، شماره 9، ص 161-185.
- [23] عطازاده، مجتبی (1378). «دگرپذیری سیاسی و منافع ملی: جایگاه رقابت سیاسی در ایران»، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره 4، ص 53 - 82.
- [24] صادقی، سید شمس الدین؛ قنبری، لقمان (1396). «فرهنگ سیاسی توده، دولت های وامانده و مسئله توسعه سیاسی ایران»، دولت پژوهی، سال 3، شماره 11، ص 123-159.
- [25] پیشگاهی فرد، زهرا؛ دستوری، مژگان؛ ابراهیمی، سودابه (1388). «تحلیلی بر میزان مشارکت زنان در تشکل های سیاسی کشور در سال 1385»، زن در توسعه و سیاست، دوره 7، شماره 1، ص 7-28.
- [26] شجاعی زهرا (1384) برای زنان فردا: مجموعه سخنرانی ها و مقالات زهرا شجاعی رئیس مرکز امور مشارکت زنان، شماره چاپ 1، تهران: انتشارات سوره مهر.
- [27] مشکوه، اسدی (1397) آینده پژوهی نقش زنان و توسعه سیاسی در ایران، شماره چاپ 1، تهران: انتشارات آینده پژوه.
- [28] مدرس زاده، شیوا؛ نوابخش، مهرداد؛ نوذری، حسینعلی (1397). «عوامل موثر بر توانمند شدن زنان نخبه سیاسی مورد مطالعاتی: زنان نماینده مجلس شورای اسلامی»، پژوهشنامه زنان، سال 9، شماره 2، ص 101-127.
- [29] دلاور، علی (1399) روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، تهران: انتشارات نشر ویرایش.
- [30] جهانیان، ناصر (1377). «تحول مفهوم توسعه و ارتباط آن با دین»، قبسات، دوره 3، شماره 7، ص 109-119.
- [31] عیوضی، محمد رحیم؛ همتی، زهره (1393). «زنان ایرانی در مجلس شورای اسلامی با تاکید بر نظریه گزینش سیاسی»، زن در توسعه و سیاست، دوره 12، شماره 1، ص 93-110.
- [32] دادپور، شبنم (1390). «زنان در سطح نخبگان سیاسی در آمریکا: عوامل موثر در محدودیت مشارکت»، سیاست خارجی، سال 25، شماره 2، ص 451 - 471.
- [33] Gefen, D, Straub DW. (2005). " A practical guide to factorial validity using PLS-Graf: Tutorial and annotated eExample". Communi AIS, 16(5), pp. 91-109.

[34] Chin, W.W. (1998): "The Partial Least Squares Approach to Structural Equation Modeling", in G.A. Marcoulides. Modern Methods for Business Research., Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, pp. 295-336